FOR Freedom AND Justice...

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

NO. 190 CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY MORNING, OCTOBER 4, 1961 ŠTEV. LX — VOL. LX

De Gaulle je odredil ustvarilev prehodne uprave v — Alžiriji

Predsednik francoske republike je sklenil ustvariti prehodno vlado in upravo v Alžiriji, ki naj pripravi vse potrebno za ljudsko glasovanje.

PARIZ, Fr. — Charles De Gaulle, predsednik francoske republike, je objavil javnosti, da je sklenil dati Alžiriji prehodno vlado z njenimi lastnimi policijskimi silami, ki naj uvede v deželi zasilen red in mir ter pripravi tla za ljudsko glasovanje, ki bo odločilo o njeni bodočnosti. Pozval je upornike, naj prehodno vlado podprejo, francoske koloniste pa, naj se sprijaznijo z neodvisno Alžirijo in pomagajo pri njenem ustvarjanju.

De Gaulle ne dvomi, da se bodo Alžirci odločili za popolno neodvisnost, upa pa še vedno, da bo neodvisna Alžirija obdržala tesne vezi s Francijo.

Svoje politične nasprotnike je opozoril, naj mu ne delajo težav, ko je odložil polnomočja, ki mu jih daje ustava, ker bo segel zopet po njih, če bo ogrožena varnost Francije.

Francoski kolonisti v Alžiriji so še vedno proti neodvisnosti Alžirije in so se skoraj polnoštevilno odzvali pozivu k polurnemu štrajku, ki ga je proglasila desničarska Tajna armadna organizacija.

—o—

Tara Singh končal post

AMRITSAR, Ind. — Vodja bojevite Akali Dal stranke Tara Singh je po 48 dneh končal post, ko mu je predsednik vlade Nehru obljubil, da bo imenoval posebno komisijo, ki bo preiskala pritožbe Sikhov.

Tara Singh je začel svojo gladovno stavko 15. avgusta z izjavo, da bo gladoval, dokler ne bo indijska zvezna vlada izpolnila zahteve Sikhov po lastni državi z njihovim lastnim jezikom. Nehru je to zahtevo zavrnil in obstojala je nevarnost, da se bo gladovna stavka Tare končala s smrtjo.

Stari vodnik Sikhov je končno popustil, ko je videl, da ne more doseči svojega cilja, na Nehrujevo prošnjo in obljubo ter pretekli ponedeljek gladovanje prekinil.

—o—

Malaja in Singapor se dogovorila o združitvi

KUALA LAMPUA, Malaja. — Predsednika vlada Malaje in Singaporja sta se po dveh dneh razgovorov koncem preteklega tedna sporazumela in imenovala posebno 8-člansko komisijo, ki bo izdelala načrt za združitev obeh področij do julija 1963.

V smislu dogovora bo Malaja po združitvi skrbela za obrambo in varnost Singaporja, ta pa bo ohranil avtonomijo v vprašanjih delavstva in šolstva.

CLOUDY

Vremenski prerok pravi:

Delno oblačno in malo topleje. Najvišja temperatura 60.

Novi grobovi

Joseph Jerse

Včeraj zjutraj je po kratki bolezni umrl doma na 6819 Bayliss Ave., 78 let stari Joseph Jerse, rojen v Žužemberku, od koder je prišel l. 1903. Več let je delal pri American Steel and Wire Co., zadnjih 13 let je bil v pokoju. Bil je 50 let član Catholic Order of Foresters. Tukaj zapušča ženo Marjano, hčer Vero Nosan, sinova Williama in Josepha ter šest vnukov in vnukinj, v Los Angelesu, Calif., brata Louisa Jerse, v starem kraju pa sestro Rozo Zupančič. Brata John in Anton sta umrla. Pogreb bo v petek dopoldne ob desetih iz Zakrajskovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida ob 10:30, nato na pokopališče Kalvarija. Truplo bo položeno na mrtvaški oder danes popoldne ob petih.

—o—

NAGLA RAST

SACRAMENTO, Calif. — od leta 1940 do 1950 povečalo za Prebivalstvo Kalifornije se je skoro pet milijonov oseb.

—o—

NI VELIKO UPANJA!

Predsednik Nemške zvezne republike zahteva porušenje pregrade med Vzhodnim in Zahodnim Berlinom.

BONN, Nem. — Predsednik Nemške zvezne republike Heinrich Luebke se je kljub temu, da mu ustava priznava komaj kaj več pravic kot predstavništvo države, izkazal za močnega moža. V Berlinu je ostro prijel gen. L. Claya zaradi njegove pripombe v privatnem razgovoru s časnikarji, da se bo morala Nemčija sprijazniti s "stvarnim" stanjem.

Clayu je poleg tega, kot zastopniku predsednika ZDA Kennedya dejal, da mora Zahod zahtevati od komunistov, da pregrado, ki so jo postavili med obema deloma Berlina podro, predno se bodo z njimi začeli uradno razgovarjati.

Da bi zahodne sile v resnici stavile tak pogoj, nemara ne verjame nihče niti v ooklici predsednika zahodnonemške republike. Vlade zahodnih sil bi bile morda še pripravljene nastopiti odločneje proti Sovjetski zvezi, toda javnost ne kaže nikjer prave volje za obrambo Berlina in nemške pravice do zedinjenja.

Razgovori v Laosu se bodo začeli v petek!

Trije laoški princi se bodo v petek sestali in poskusili sestaviti novo skupno vlado, ki naj jamči nevtralnost države.

VIENTIANE, Laos. — Predsednik kraljeve vlade Bun Um, vodja nevtralcev princ Suvana Fuma in vodja komunističnih partizanov princ Sufanuvong so se domenili, da se bodo v petek začeli znova razgovarjati o sestavi nove skupne vlade, ki naj konča državljansko vojno.

Sestanek bo v Ban Namone, nedaleč od tod na robu ozemlja pod nadzorstvom vladnih čet.

Nevtralni princ Suvana zahteva za svojo skupino polovico vseh ministerskih mest v vladi, drugo polovico pa naj si razdeli med seboj skupina okoli princa Bun Uma in skupina rdečega princa Suvanuvonga. Zadnji stavi enako zahtevo, le da naj bi polovico ministrskih mest v vladi pripadlo njegovi skupini. Vse tri skupine se med tem pripravljajo na možnost obnove bojev.

Ruska letala dovažajo stalno komunističnim četam vojne potrebščine in orožje, vojaški strokovnjaki iz Sev. Vietnama pa jih vežbajo. Združene države se prizadevajo, da bi ojačile kraljevo vojsko, ki je v bojih spomladi in poleti pokazala kaj malo bojnega duha.

Zahodne sile so baje odločene v slučaju obnove vojne braniti vsaj dolino reke Mekong, pa četudi s svojimi lastnimi silami. Sovjetski zastopniki v Vietianu opozarjajo, da bodo v takem slučaju poslali v Laos svoje čete rdeči Kitajci.

—o—

V Clevelandu bodo izdelovali nove puške

CLEVELAND, O. — Armada je naročila nove puške M14 pri Thompson Ramo Wooldridge Inc. Tovarna jih bo začela dobavljati oboroženim silam nekako eno leto potem, ko bo pogodba o naročilu podpisana.

Skupno naročilo znaša za enkrat nekaj nad 15 milijonov dolarjev. Nove puške bodo nadomestile stare iz druge svetovne vojne, pa tudi puškomitraljeze in lahke strojnice.

—o—

VSAJ TRI DNI PREJ predno se preselite, nam pošljite vaš NOVI in STARI NASLOV

Poljska se je umirila

VARŠAVA, Polj. — Nemir in preplah, ki sta zajela Poljsko pred nekaj tedni zaradi mednarodne napetosti, sta preminula. Kače pred trgovinami so izginile in v trgovinah je zopet dosti sladkorja, soli in moke.

Preplah je zajel Poljsko sredi avgusta, ko so komunisti ločili Zahodni Berlin od Vzhodnega z žično ograjo. Še povečal se je, ko je Sovjetska zveza obnovila preskuse atomskega orožja in je začela Poljska izvajati delno mobilizacijo. Naporom vlade in partije se je posrečilo ljudstvo vsaj začasno pomiriti.

—o—

Rdeči krepijo ogrado okoli Zahod. Berlina

Ob pregradi postavljajo stražne stolpe in bivališča za straže. Pregrada naj bi tako dobila značaj stalnosti.

BERLIN, Nem. — Vzhodna Nemčija je začela pregrado med obema deloma Berlina utrjevati in ji dajati s tem značaj stalnosti. Poglabljajo in širijo jarke, za žično ograjo pa grade utrdbe s stražnimi stolpi in bunkerji.

Uradniki v Vzhodnem Berlinu so nekemu časnikarju, ki jih je vprašal po namenu novih utrjevalnih del ob pregradi, odgovorili, da bo ograda Berlina nekaj stalnega in jo je zato treba temu primerno urediti.

Zahodnonemške oblasti so objavile, da je od srede avgusta pobegnilo na zahod blizu 300 vzhodnonemških mejnih stražarjev.

Včeraj zjutraj se je prebil preko pregrade voznik velikega motornega žerjava, ki je pomagal pri gradnji pregraje. V jutranjem mraku se je vtihotapil v kabino in pognal proti pregradi, ki jo je v zaletu prebil, čeprav je straža streljala nanj s strojnico.

—o—

Kanadčan svetovni prvak v oranju

GRIGNON, Fr. — William Dixon, 26 let stari Kanadčan iz Bramptona v Ontario, je preteklo nedeljo osvojil svetovno prvenstvo v oranju. Dosegel je 144.11 točk od 200 možnih.

Dixon je sosed James Ecclesa, ki si je leta 1953 pridobil svetovno prvenstvo v oranju. Drugo mesto je zasedel Novozelandčan Hans Alan Magson, tretje pa Norvežan Hans O. Sylling.

E. J. TURK IN J. A. FAKULT STA ZMAGALA BREZ TEŽAV

Pri včerajšnjih primarnih volitvah v mestni svet Clevelanda, ki so bile zelo živahne, je bilo 19 članov sveta izvoljenih, ker so dobili nad 50 odstotkov vseh oddanih glasov, med njimi sta Edmund J. Turk v pretežno slovenski 23. vardi in John A. Fakult v pretežno slovenski 32. vardi.

CLEVELAND, O. — Primarne volitve običajno niso posebno živahne in ostre, letos so bile nekatere varde v tem pogledu prava izjema, med temi je bila tudi pretežno slovenska 23. varda, kjer so se za zaupanje volivcev potegovali štirje Slovenci, en Hrvat in en Anglež. Kljub izrednim naporom tekmecev in njihovih podpornikov je Edmund J. Turk zmagal prepričevalno, ko je dobil nad 58 odstotkov vseh oddanih glasov. Precej ostra je bila borba tudi v pretežno slovenski 32. vardi, kjer je dosedanji sposobni član mestnega sveta J. A. Fakult z lahkoto porazil svoja tekmeca. V splošnem so se dosedanji člani sveta dobro odrezali, saj jih je 19 od 33 dobilo absolutno večino in bodo pri glavnih volitvah v novembru sami na volivnicah.

Med zmagovalci sta predsednik mestnega sveta Jack P. Russell in vodnik demokratske večine v svetu Charles V. Carr. Vodnik republikanske manjšine v svetu Richard M. Masterson se bo moral pri glavnih volitvah v novembru pomeriti s svojim demokratskim tekmecem Williamom McWilliam. Republikanci so izgubili v 30. vardi, kjer je mestni odbornik Leo Dombrowski zasedel šele tretje mesto za dvema demokratoma.

Edmund J. Turk

V 23. vardi je volilo skupno 4,241 volivcev. E. J. Turk, dosedanji član mestnega sveta, ki so ga podpirali demokratski klub varde, veterani, AFL-CIO, posebni kampanjski odbor Družabno-kulturnega kluba Baragovega doma in oba angleška dnevnika v mestu, je dobil 2,394 glasov ali 58.1 odstotka, Emil Golub, ki so ga podpirali nekateri znani posamezniki, je dobil 1,138 glasov, Anthony Nosan, ki ga je priporočala Citizens League, je dobil 383 glasov; Henry Zupancic jih je dobil 115, Chester Wright 118 in Anthony J. Champa 93 glasov.

John A. Fakult

V 32. vardi je dobil dosedanji član sveta John A. Fakult 1,824 glasov, njegova tekmeca pa: Edward F. Lapuh (dem.) 416, Nancy O. Harrington (rep.) 231 glasov.

V 28. vardi, kjer živi tudi veliko število Slovencev, je Anthony Peck dobil 1,558 glasov, Charles L. Flynn 1,524, Frank A. Lazar 292, John Juby 225, Eugene Rako 155 in John F. Michaelis 128.

Glavna pozornost je sedaj obrnjena na županske volitve v decembru, ko si bosta stala nasproti sedanji župan demokrat Anthony Celebrezze in republikanka Albina Cermak. Borba utegne biti zanimiva, čeprav je demokrat A. Celebrezze gotov svoje zmage.

—o—

Argentina utegne prelomiti odnose s Kubo

WASHINGTON, D.C. — Objava dokumentov, ki kažejo, da je bila Castrova vlada na Kubi povezana s poskusom prevrata v Argentini, utegne pripraviti argentinsko vlado do prekinitve diplomatskih odnosov s Castrovo vlado.

Dokumente je odnesel iz kubanskega poslaništva v Buenos Airesu nek kubanski diplomat, ki je zapustil Castra.

—o—

"Daily Worker" bo postal zopet dnevnik

NEW YORK, N.Y. — Glavno komunistično glasilo v naši deželi je Daily Worker. Bil je dolgo časa dnevnik, pa je začel hirati. Leta 1958 je bil že tednik, pozneje je začel izhajati dvakrat na teden.

Sedaj ga hočejo komunisti zopet spremeniti v dnevnik, kajti "ameriški delavec potrebuje vsak dan komunistično interpretacijo dnevnih dogodkov".

Iz Clevelanda in okolice

Odvetniški izpit je napravil—
Joseph R. Stampfel, sin Josepha in Mary Stampfel s Hillcrest Dr. na Richmond Hts., je opravil odvetniški izpit. Študiral je na Western Reserve, kjer je dobil baccalaureat iz znanosti, pravne študije pa je dovršil na John Marshall Law School. Novi odvetnik je vnuk Antona Mostarja s 6307 Bonna Ave. ter Josepha Stampfela z Way Ave. Čestitamo!

Shod Tretjega reda—
Zaradi zlate maše msgr. J. Omana v nedeljo, 8. oktobra, bo shod Tretjega reda v nedeljo, 15. oktobra, ob dveh popoldne v cerkvi sv. Lovrenca.

Rokoborba—
Jutri in jutri teden v Clevelandu ne bo nastopov poklicnih rokoborcev, ker ni za to primernega prostora. V Areni nastopajo umetni drsalci in drsalke, v Public Hallu pa je trgovinska razstava. Naslednji nastop bo šele 19. oktobra.

Krvave klobase—
Mesarija in trgovina Albina Resnika na 3583 E. 81 St. izdeluje zopet krvave in riževe klobase. Na zalogi imajo stalno tudi doma prekajeno meso. — Podrobnosti v oglasu!

Zadušnica—
Jutri ob 6:15 bo v cerkvi sv. Križa na Lake Shore Blvd. sv. maša za pok. Jakoba Popek ob 2. obletnici smrti.

—o—

Kuvajt hoče v ZN

LAGOS, Nig. — Kuvajtski minister Abdul Azis, ki je prišel sem zaradi razgovorov o vzpostavitvi rednih diplomatskih odnosov med Kuvajtom in Nigerijo, je izjavil, da bo Kuvajt še tekom sedanjega zasedanja glavne skupščine Združenih narodov zaprosil za sprejem vanje.

Kuvajt je mala država ob vzhodnem bregu Iranskega zaliva, ki je znana po velikanskih ležiščih petroleja. Do preteklega Junija je bila pod angleškim varuštvom, tedaj pa je dosegla neodvisnost. Po njej stega roke Irak, pa tudi drugi sosedje. V juliju so morali za njeno varstvo poslati Angleži tja svoje čete. Te so v zadnjem času nadomestile čete Arabske lige, vendar je kuvajtski vladar izjavil, da oobrambna pogodba z Anglijo še vedno velja.

—o—

Zadnje vesti

WASHINGTON, D.C. — Obrambno tajništvo je poklicalo v vojaško službo 716 zdravnikov, zobozdravnikov in veterinarjev.

NEW YORK, N.Y. — Kanadski zunanji minister Howard Green je včeraj pred glavno skupščino ZN dejal, da nosijo sicer glavno odgovornost za Berlin štiri zasedbene sile, da pa morajo temu vprašanju, ki resno ogroža svetovni mir, posvetiti vso pozornost tudi Združeni narodi.

CLEVELAND, O. — Štrajka pri Ford Motor Co. se udeležuje tudi okoli 13,000 delavcev v severovzhodnem Ohiu, ki izgube dnevno na plačah nad $258,000. Sedanji splošni štrajk pri Fordu je prvi od l. 1941.

Angleška delavska stranka za "stvarno" politiko v Nemčiji

BLACKPOOL, Vel. Brit. — V ponedeljek so se zbrali tu delegati Delavske stranke (Labor Party) na svoje letno zborovanje. Poleg razprave o domačih vprašanjih je posebno zanimiva debata o resoluciji, ki zahteva priznanje "stvarnega stanja" v Nemčiji, s priznanjem vzhodne nemške meje na Odri in Nisi in demilitarizacijo srednje Evrope v smislu načrta, ki ga je pred leti predložil poljski zunanji minister Rapacki.

Resolucijo je izdelal sam izvršni odbor stranke in predstavlja dejansko mišljenje njenega voditelja Hugha Gaitskella in njegovih ožjih sodelavcev. Delavska stranka je doslej stala na načelu samoodločbe nemškega naroda potom svobodnih volitev, ki naj bi privedle do združitve Nemčije.

Nova "stvarna" politika je še vedno ohranila kot zadnji cilj združitev Nemčije, trdi pa, da sedanje zahodno vztrajanje na zahtevo po svobodnih volitvah v obeh Nemčijah ne more uspeti.

V Vel. Britaniji se je v zadnjem času začelo močno uveljavljati prepričanje, ki je našlo izraz tudi v resoluciji Delavske stranke, da je namreč nemško vprašanje mogoče rešiti le v ozračju zmanjšane mednarodne napetosti v Srednji Evropi. To je mogoče doseči s priznanjem razdelitve Nemčije v dve državi in z zahodnonemško odpovedjo stremljenju po vrnitvi Šlezije in Pomorjanske ter drugega ozemlja, ki je po drugi svetovni vojni pripadlo Poljski, k Nemčiji.

Zmanjšanje vojaških sil sredi Evrope vzdolž železne zavese bi zmanjšalo možnost oboroženega spopada. Poljski zunanji minister Adam Rapacki je pred časom predložil, naj bi se države Srednje Evrope odrekle atomskemu orožju in omejile svoje oborožene sile, ki naj bi bile podvržene mednarodnemu nadzoru. Zahodne sile so bile voljne o predlogu razpravljati, čeprav ga je Zah. Nemčija v načelu odklonila, ker naj bi oviral in zavlačeval nemško stremljenje po državnem zedinjenju.

V krogih Delavske stranke prevladuje prepričanje, da bo z manjšanjem mednarodne napetosti prišel čas, ko bosta mogli Zahodna in Vzhodna Nemčija sami reševati svoja vprašanja in doseči združitev Nemčije na temelju, ki ji ne bo dajal možnosti nove izredne vojaške moči in obnove napadalnosti. Strah pred njo naj bi bil po mnenju teh ljudi važno dejstvo v sovjetski politiki.

Na splošno resolucija ni naletela na večji odpor in kritiko. Glavni razlog proti njej je njena objava v času, ko se zahodne sile pripravljajo na razgovore o tem vprašanju s Sovjetsko zvezo. Njena objava je brez dvoma oslabila ne samo stališče Vel. Britanije, ampak vsega zahodnega bloka. Naletela je na močno razočaranje tudi pri nemških socialnih demokratih, ki so na zborovanju zastopani po svojih delegatih.

Angleška delavska stranka je v opoziciji, ne predstavlja torej mišljenja vlade, toda njeno stališče igra važno vlogo v angleški javnosti, v katere imenu dejansko zahteva popuščanje Sovjetski zvezi.

AMERIŠKA DOMOVINA
AMERICAN HOME
6117 St. Clair Ave. — HEnderson 1-0628 — Cleveland 3, Ohio
National and International Circulation
Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July
Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:
Za Zedinjene države:
$14.00 na leto; $8.00 za pol leta; $4.50 za 3 mesece
Za Kanado in dežele izven Zed. držav:
$16.00 na leto; $9.00 za pol leta; $5.00 za 3 mesece
Petkova izdaja $4.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:
United States:
$14.00 per year; $8.00 for 6 months; $4.50 for 3 months.
Canada and Foreign Countries:
$16.00 per year; $9.00 for 6 months; $5.00 for 3 months
Friday edition $4.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio
No. 190 Wed., Oct. 4, 1961

Zgovornost v naši zunanji politiki

Vsi diplomatje brez izjeme so proti zgovornosti v zunanji politiki. Govori lahko o njej vsakdo, samo tisti naj se ne oglašajo, ki delajo zunanjo politiko ali vsaj sodelujejo pri njej. V Ameriki je to načelo začela zanemarjati že Wilsonova administracija, nadaljevale so to taktiko vse poznejše administracije, Kennedyeva pa jo je začela kar smatrati za orodje dobre zunanje politike.

Da zgovornost v zunanji politiki ne donaša sadov, ne bi mogel oporekati nihče. Kennedy je na primer z zgovornostjo prelepil naše napake v politiki do Laosa in južnega Vietnama, zabrisal vse sledove naše napačne politike do Kube in prikril neuspehe v Kongu.

Toda zgovornost ima lahko tudi slabe posledice za našo zunanjo politiko. Ni meseca, da se ne bi kdo v tujini spodtikal nad zgovornostjo naših diplomatov in tistih, ki sodelujejo pri formiranju naše zunanje politike. Samo par vzgledov iz prav zadnjih časov:

Bog ve, kaj je padlo v glavo državnemu tajniku Rusku, da je v nekem govoru začel poudarjati potrebo, da mora pokojni Hammarskjoeld dobiti čim preje vsaj začasnega naslednika kot generalnega tajnika ZN. S svojimi izvajanji ni povedal nič novega, ni odkril nobene poti, kako priti do tega cilja, zato pa je po nepotrebnem razburil celo vrsto diplomatov iz nevtralnih držav, ki skušajo pridobiti simpatije moskovskih diplomatov do tega ali onega kandidata.

Rusk mora gotovo vedeti, da imajo nevtralni diplomatje pri Gromikovu ali Hruščevu več vpliva kot on ali njegovo državno tajništvo, in da bodo torej lažje prišli do kompromisa. Čemu torej obešati zadevo na veliki zvon in delati nevtralnim diplomatom težave V Moskvi bodo namreč prišli v svojem slepem nezaupanju do vsega, kar se godi v svobodnem svetu, do prepričanja, da hočejo nevtralni diplomatje dobiti takega začasnega naslednika, ki bi bil po volji naši administraciji.

Še nazornejši primer prevelike zgovornosti je dal Lucius Clay. Clay je l. 1948 v dnevih zadnje berlinske krize organiziral in vodil oskrbo Berlina potom letal. Postal je znan po vsem svetu, pri Nemcih je pa tudi priljubljen. Zato ga je Kennedy imenoval za svojega osebnega zastopnika v Berlinu. Mož je že zelo v letih. Kdo bi mu zameril, da je na neki družabni prireditvi v Berlinu rekel, da se bo sedaj morala Zapadna Nemčija sprijazniti "s stvarnim položajem" v srednji Evropi, to je, da bo morala začeti plačevati politične račune za zadnjo zgubljeno vojno v obliki koncesij glede meje na rekah Odra-Nisa, priznanja komunističnega režima v Vzhodni Nemčiji, omejitvi prometne svobode v Zapadnem Berlinu itd.

Ko so za to zvedeli v Nemčiji, je zagrmelo. Bonnska vlada je takoj ostro protestirala v Washingtonu, Clay je moral sklicati tiskovno konferenco in zanikati vse, kar je preje govoril na družabnem sestanku. Incident je s tem poravnan, toda njegove posledice so ostale. Adenauer sestavlja sedaj koalicijsko vlado. Gotovo ne bo imel po izjavi generala Claya lažjega stališča, kajti kdo naj gre z njim v politično kompanijo in prevzame politično odgovornost za koncesije, ki jih napovedujejo že naprej Amerikanci?

Zrcalo naše zgovornosti je zadnji Kennedyev govor pred generalno skupščino ZN. Kennedy je govoril v glavnem sledečim skupinam gledalcev in poslušalcev: našemu domačemu občinstvu, tujemu javnemu mnenju, nevtralcem in komunistom. Na kakšen odmev je naletel?

Domača javnost je brez izjeme odobravala vse misli Kennedyevega govora. Le nekateri so imeli pomisleke, čemu tak govor ravno sedaj in v ravno tej obliki. V govoru ni nobenih novih idej, ki ne bi naša javnost o njih že debatirala z večjo ali manjšo vnemo. Kennedyeva propaganda hoče seveda napraviti iz govora velik dogodek v mednarodni politiki, kar seveda ne bo oviralo republikancev, da ne bi padli po kočljivih Kennedyevih trditvah, ki jih v govoru ni ravno malo. Glavno orožje v republikanskih rokah bo trditev, da je za dosego ciljev, ki jih postavlja Kennedyev govor, potreben pristanek komunističnih držav. Tega ne bo od nikoder, ako smemo kaj verjeti dosedanjih skušnjam.

Kennedyev govor je naslovljen tudi na nevtralce. Ker so na primer v ZN po številu najmočnejši, naj začno prevzemati za ZN tudi odgovornost, ki pada na pleča vsaki večini v svobodno izbranih parlamentih. To se pravi, Amerika vodi samo še tisti del svobodnega sveta, ki drži z njo, to pa je v veliki manjšini. Kaj pa, ako bo nova večina v ZN začela uveljavljati sklepe v duhu beograjske nevtralnosti? Ali naj pri tem Amerika molči in plačuje? Mislimo, da bi bilo treba dodati v govoru, da bodo morali nevtralci ležati tako, kot si bodo postlali, torej ne več na žimnicah, ki jih do sedaj kupujejo z dolarskimi darili.

Kennedyev govor je namenjen tudi Moskvi. Le redki bodo, ki bi mogli verjeti, da si bo Moskva vzela k srcu vse lepe nauke iz Kennedyevega govora. Ravno narobe: iz Kennedyevega govora je zvedela za cilj naše politike in za taktike naše administracije v zunanji politiki. Ne bo ji težko napraviti načrt, kako bojkotirati ameriško politiko, ne pa, kako sodelovati z Washingtonom.

Zato se s pravico sprašujemo, kakšen sad bo rodil ta najnovejši cvet ameriške zgovornosti v naši zunanji politiki. Lahko nam bo pustil vtis, da je ameriška zunanja politika v vseh točkah pravilno izbrana in da torej lahko mirno počivamo, dokler nam administracija ne poskrbi za nov sad naše zgovornosti.

BESEDA IZ NARODA

Honolulu na Havajskih otokih

Tu smo pristali potniki naše ladje v petek 22. septembra zjutraj ob 8. uri. Po voznem načrtu ostanemo do polnoči.

Havajski otoki so biseri, ki so padli naravnost iz rok božjega Stvarnika. Od Kalifornije so oddaljeni nekaj več kot 2000 milj.

Havaji (Hawaii) so bili trikrat odkriti. Neki Hawaii-loa, tako pravijo Polinežanj, je pristal s svojim čolnom canoe- že pred tisoč leti na otokih, zato se otoki imenujejo po njem. Španci trdijo, da so oni prišli prvi v te kraje leta 1555.

Toda moderna zgodovina pa trdi, da je kapetan James Cook leta 1778 odkril otoke in jih je imenoval ali krstil za "Sandwich" otoke, ker je bil on sponzor ekspedicije. Kapetan Cook je bil ubit v boju ladijske posadke in domačinov iz Kalalakekua na Havajskih otokih. Kapetan George Vancouver je leta 1793 pripeljal prvo govedo in prve ovce na otoke.

Leta 1795 je havajski poglavar Kamehameha spravil vse otoke pod svojo oblast. To je pet večjih otokov: Hawaii, Maui, Molokai, Oahu in Kauai in več manjših otokov: Nihau, Lanai, Kahoolawe in druge. Kamehameha in njegovi nasledniki so vladali otoke celo stoletje, preden je ozemlje pripadlo Združenim državam Amerike.

Misijonarji so prišli na otoke v letih od 1820 do 1823. Dne 31. avgusta je Kamehameha III. razglasil Honolulu za glavno mesto otokov in za glavno mesto kraljestva. Prej je bilo glavno mesto Lahaina na otoku Maui. Kralj Kamehameha je bil tisti, ki je dal Havajem narodno geslo: "Življenje dežele je ovekovečeno v pravičnosti!" Leta 1850 je bilo na otokih 84,000 prebivalcev, ljudsko štetje 1. januarja 1959 pa je pokazalo število 600,000 prebivalcev.

Prva posadka požarne brambe v Honolulu in prva cev javnega vodovoda, zdravstvenega odbora n prva trgovska zbornca, vse to je imelo svoj začetek v zgodovinskem letu 1850.

Leta 1852 je prišel prvi Kitajec na Havaje, leta 1885 pa prvi Japonec. Še le v letih 1905 do 1914 so prispeli Portugalci, Španci in Rusi. Druge narodnosti so začele obilno svoje naseljevanje v letih po prvi svetovni vojni in danes živi na Havajih nad pol milijona ljudi najbolj pisanih narodov in rodov.

Havajska mornarhija je bila končana 1893, ko je bil kraljici Liliuokolani odvzet kraljevi sedež in so Havaji bili razglašeni za republiko. Leta 1898 je bil izglasovan sklep, da se Havaji priključijo Združenim državam. Predsednik Eisenhower pa je 21. avgusta 1959 podpisal razglas, da so Havaji 50. država Združene Amerike.

KAKŠNI SO HAVAJI: Havajski otoki so dolga vrsta vulkanskih gora. V predzgodovinskih časih se je odprlo velikansko žrelo v Tihem morju. Morsko dno je dobilo skoraj 2000 milj dolgo razpoko in skozi to razpoko je naravna sila nametala velikanske množine goreče in žareče lave. Ta lava je pozidala velikanske gore, katerih najvišji vrh je 32,000 čevljev: 18,000 čevljev pod morsko gladino, 14,000 čevljev pa nad morjem. Nekateri vrhovi teh gora so enako stari, kot Kauai in Maui. Nekateri otoki na Havajih pa se še formirajo in dobivajo vedno novo obliko, ko se vulkanska žrela od časa do časa odpro in začno bruhati iz sebe. Manjši otoki v tej vrsti so oddaljeni od prvega skoraj 1500 milj, glavni otoki pa so posejani v dolžini 300 milj. Vsi večji otoki v tem območju merijo 6,435 kvadratnih milj, ali 4,118,000 akrov. Ozemlje teh otokov je približno tako obširno kot tri ameriške države skupaj: Delaware, Connecticut in Rhode Island. Otoki imajo morskega obrežja 971 milj. Mauna Kea — Bela gora na Havajskem otoku je 13,784 čevljev nad morsko gladino in je tudi najvišja gora vseh otokov — nekako 1000 m višja kot Triglav.

Temperatura je na otokih zelo zmerna: v Honolulu se suče temperatura okrog 70 stopinj v februarju in okrog 78 v avgustu. Severno vzhodni veter vedno pihlja skozi vse leto. Na najbolj vetrovnih točkah imajo kar precej dežja. V splošnem pa je zima čas dežja, navadno pa ni nobenega meseca brez dežja. Megle ni v nižavah, visoke gore so pa večkrat pokrite z oblaki.

Otok Hawaii je največji med vsemi in meri 4,030 kvadratnih milj. Leži najbolj na jugu. Vsi drugi otoki so znatno manjši.

OGNJENIKI ALI VULKANI NA HAVAJIH: Havajski vulkani so najbolj glasni in šumni na svetu, pa napravijo najmanj škode. Ko se vulkan odpre in začne delovati, bruhati, takrat prebivalci od vseh strani prihite skupaj, da prizor opazujejo.

Veliko legend ali pravljic je združenih s havajskimi ognjeniki. Havajci pravijo, da se je bog ogna, Pele, vrnil v deželo, kadar se zasveti iz vulkanovega žrela. Živi vulkani so samo nekateri: tako Mauna Loa-Dolga gora in Kilauea (zgovarjati je treba samoglasnik posebej: Kila-u-e-a! Oba ta dva ognjenika sta na otoku Hawaii. Dolga gora se je zadnjikrat odprla ravno pared desetimi leti, 1. junija 1951. Bruhala je celih 23 dni in je v tem času nabruhala v zgodovini največjo množino lave. Dolga gora je največja gora na svetu, ki stoji prosto, osamljena. Njen vrh je visok 13,680 čevljev. Kilauea pa je bruhala proti koncu leta 1959.

Najslavnejši izbruh vulkana Kilauea je bil leta 1790. Ravno takrat je peljal kralj Keoua svojo vojsko preko gore na jug. Eksplozija ali izbruh je pobil del njegove vojske. Sledovi stopinj, koder so hodili vojaki, se vidijo v strnjeni lavi še danes. — Po vseh otokih pa je brez števila spečih ognjenikov. Haleakala — hiša sonca je največji speči vulkan na svetu. Visok je 10,025 čevljev in njegovo žrelo meri 21 milj v obsegu. O tem spečem ognjeniku je polno pravljic, ki jih stare matere pripovedujejo svojim vnučkom. Od tega ognjenika je odvisno, ali sončni žarki delujejo ali ne. Ta ognjenik dela noč in naredi dan, ker v tem ognjeniku ima svoj dom, pol-bog, Maui. Ta pol-bog je tudi, pravjo, razmetal Havajske otoke po Tihem morju, ki morajo ostati za vedno tam, kamor jh je postavl. Območje vulkana Waaleale je najvlažnejši kraj na zemlji. na svetu.

EKONOMSKI POLOŽAJ HAVAJEV: Glavni viri dohodkov so trije: sladkorni trst, ananas jabolka-pineaples in turizem-letovišča.

Pridelava sladkorja leta 1959 je bila vredna $146,000,000. Ananas jabolka $124,000,000. Otoke je ono leto obiskalo 240,000 turistov, ki so prinesli $101 milijon h gospodarstvu otokov.

Sladkorna industrija je bila pričeta na otokih že leta 1835, ko je Ladd & Co. pričel s nasadi sladkornega trsta v Koloa, na otoku Kauai. Danes pridelajo Havaji eno četrtino sladkorja v Združenih Državah.

Industrija ananas jabolk se je pričela na otokih leta 1903, ko so pridelali oz. odposlali 1,893 velikih zabojev tega sadja. Danes pridelajo Havaji 75% svetovne produkcije tega blaga in sicer 16 milijonov velikih zabojev konserviranih ananas jabolk.

Za turizem je na otokih silno lepo vse urejeno. Ko še ladja ne pride s potniki v pristanišče, se ji že pripelje nasproti velik čoln z muzikanti in pevci ter plesalkami in že celo uro pred pristankom ladje prepevajo, muzicirajo ter plešejo v dvoranah, na verandah in na krovu ladje. Havajec nikdar ne zapre ust: kar naprej poje in se smeje. Pa vsi: moški in ženske, mlado in

(Dalje na 3. strani)

Prodaja peciva

Cleveland, O. — Podružnice Slov. ženske zveze pripravljajo za nedeljo, 15. oktobra, veliko prodajo domačega peciva v dvorani sv. Vida na Glass Ave. Izvrstne kuharice pod vodstvom Mrs. Mary Otoničar bodo kazale, kako se pripravi pecivo vseh vrst.

Opoldne bo na razpolago izborno kosilo in prigrizek za zmerno ceno. Popoldne bodo pod vodstvom Mrs. Frances Sietz nastopile deklice vežbalnega krožka in male plesalke v narodnih nošah ter skupina deklic, ki bodo vrtile palice (baton twirlers).

Naprodaj bo tudi več krasnih ročnih del, predpasnikov, prtičkov itd. Nekaj posebnega bo stojnica, ki jo bodo imele v oskrbi deklice.

Vsi ste prisrčno vabljeni in vsi dobrodošli. Vstop bo prost!

Za odbor:

Ella Starin.

Slavčki pripravljajo koncert

Cleveland, O. — Lepa je slovenska pesem, saj njeni mili glasovi segajo v dušo in srce vsakogar! S temi občutki se pripravljamo člani pevskega društva "Slavček" pod vodstvom. M. Savernika na naš jubilejni koncert. Ljubimo slovensko pesem, zato se tudi trudimo, da bi jo čim bolje podali. To ljubezen do nje so vlili v naša srca pokojni škof dr. Gregorij Rožman, ko so nas pred 5 leti začeli vzpodbujati k petju. Prevzvišenega ni več, a njihove pobude in očetovske besede še vedno živijo med nami!

Trdo in vstrajno delamo za naš koncert ob 5. obletnici obstoja. Verjemite, da ni lahko, ker smo še mladi in razvedrani! Edino, kar nas vnema in druži, je ljubezen do naše prelepe domovine.

Podprite naše napore in odzovite se našemu vabilu na koncert dne 22. oktobra 1961. ob pol 4. uri popoldne v novi šolski dvorani pri Sv. Vidu. Z Vašo pomočjo bomo potem z novo vnemo in voljo nastopili 6. leto našega delovanja.

Slavko Zupan.

Dva dni v Clevelandu

Milwaukee, Wis. — ob priliki Delavskega praznika in radi občnega zbora ZSPB, ki se je vršil v soboto, 2. septembra, v Clevelandu, smo se Frances Zuzek, Mejač Franc, Jakoš Ivan, Vesel Ludvik in Galič Lojze, odločili, da se podamo na kratki izlet v Cleveland.

*

Cleveland je velik dar ameriškanskem Slovencem. Že več desetletij je to mesto slovensko središče v Ameriki, kjer se rojaki in rojakinje nenehno borijo za obstanek in lepše življenje na neštetih vejah človeškega udejstvovanja. To mesto je središče slovenskega borbenega političnega življenja, je središče gospodarskega, kulturnega in družabnega slovenskega življenja v Ameriki. Radi ogromnega dela in uspeha, ki so ga in ga še opravljajo naši rojaki in rojakinje v korist vseh Slovencev širom Amerike, se mi z vso hvaležnostjo vedno spominjamo ameriške bele Ljubljane ter vse naše rojake in rojakinje v nji prisrčno pozdravljamo.

*

Točno ob 7 uri zj. smo odpotovali iz Milwaukee. Ker pa je še pred odhodom župnik p. Claude Okorn želel nam srečno pot in ravno tako tudi žene odhajajočih mož, smo bili prepričani, da bomo srečno prišli v Cleveland in se tudi zdravi in zadovoljni vrnili v Milwaukee. Seveda smo imeli v preizkušeni in previdni šoferki Frances odlično voznico. Šlo je vse kot "po žnorci."

*

Kot je običaj, je slovo od dragih vedno nekaj neprijetnega. Zato je bila v avtu skoraj dve uri popolna tišina. Opazil sem pri vseh treh zakonskih možeh, da jih nekaj pri srcu žuli, neka misel — res ni lepo, da gremo sami. Prvi se je ojunačil Mejač F. rekoč: Ah, enkrat na leto pa grem lahko sam, posebno, ko grem še na občni zbor." Še ni končal svojih besed je že vskočil Jakoš I. ter dejal: "Šur, kaj bi hodile vedno z nami. Saj imajo vse doma, bodo že vzdržale teh par dni." Razumljivo, da je Vesel L. obema pritrdil, samo dodal je :"Se bodo vsaj malo odahnile." Po tej spovedi, ko Jim je bila vest bolj čista, so postali bolj veseli in zgovorni, tako da je bila vožnja prijetna in bolj kratkočasna.

*

Med vožnjo je imel velike stinosti z najbolj žlahtnim delom telesa Ludvik, ki nam je takole razložil vzroke te neprijetnosti: "Če izpiješ par steklenic piva pred vožnjo, se pir med vožnjo izpremeni v vodo. In ker vemo, da telo ne prenese preveč vode, jo je treba iztočiti. Na turnpike jo lahko iztočiš samo v restavracijah. Razumeli smo njegovo in našo željo ter ustavili pred restavracijo. Ko smo se odahnili, okrepčali in pretegnili naše kosti, smo nadaljevali vožnjo proti Clevelandu. Za izhodno točko smo izbrali št. 11, kjer smo se po 8 urah in prevoženih 434 miljah točno ob 4 pop. ustavili pred Erštetovo gostilno.

*

Po malem okrepčilu pri Erštetu smo se podali k Veselu Štefanu in njegovi smehljajoči ženi Angeli, ki sta nas prijateljsko sprejela in pogostila. Po kratkem pomenku glede občnega zbora, prenočišča, se je vsak podal na obisk prijateljev in znancev.

*

Še pred občnim zborom sem obiskal na stanovanju urednika Vinka in njegovo ženo Maro, ki mi je postregla z raznimi dobrotami. Po kratkem in prijetnem razgovoru sva se z urednik. AD podala na občni zbor v Baragov dom. O poteku občnega zbora bo sigurno poročal clevelandski dopisnik. Po končanem zboru je bil prijateljski sestanek v kleti Baragovega doma, nadaljeval pa se je pri Erštetu in po policijski uri še v privatnih hišah do rane zore.

*

Po opravljeni nedeljski verski dolžnosti in po izvrstnem domačem kosilu, ki ga je pripravila ga. Angela Vesel, smo se odpravili proti Slovenski pristavi. med potjo smo se ustavili še pri g. Smoliču Jožetu, ki nas je potem po bližnjicah vodil do pristave. Naši družbi sta se pridružila poleg Ludvika in Štefana Vesela še tretji brat Milan in njegova prijazna žena Marija. Ko smo v tej veseli družčini prispeli na prostrano Slovensko pristavo, smo imeli priliko srečati in se prijateljsko razgovarjati z mnogimi rojaki in rojakinjami, prijatelji ter znanci. V tej prijetni slovenski družbi smo se imenitno zabavali. — Počutili smo se kakor doma. Za ta lep in prijateljski slovenski popoldan na Slovenski pristavi, vsem prisrčna hvala!

*

Lepa, 76 akrov obsegajoča Slovenska pristava z ravnicami in košatim gozdom z raznimi vrstami dreves je, oz. bo središče slovenskega clevelandskega delovanja v poletnih mesecih. Delavni in pridni člani tega slovenskega zemljišča so pod vodstvom predsednika J. Slaka uspeli v kratkem času poravnati že skoraj ves dolg. Delavne roke članov so s prostovoljnim delom uredile in očistile velik del gozda za razne prireditve, kakor tudi prostor za parkiranje avtomobilov. Razumljivo je, da ta pristava še ni dokončno urejena. Veliko bo še dela in tudi stroškov. Toda prepričan sem, da bodo clevelandski rojaki z ljubeznijo do te pristave, pridnimi rokami in denarno podporo članov in prijateljev, pogumno prebredli vse težave. Prepričan sem tudi, da bo ta pristava, ko bo dokončno po lepih načrtih urejena, ponos in veselje vseh Slovencev v Ameriki. Prijatelji iz Milwaukee Vam za to slovensko zemljišče prijateljsko častitamo ter Vam želimo največjega uspeha.

*

V ponedeljek, na Delavski dan, dopoldne sva z gdč. Frances obiskala go. Marijo Motoh, ki je bila te tri dni na "odihu," kajti njen mož Frank, je bil na športnem potovanju. Po prijateljskem razgovoru in slovesu sva se odpeljala na St. Clair Ave na obisk k uredniku AD. g. Vinku, ki je bil v družbi z našim odličnim gospodarskim strokovnjakom in prijaznim g. Ivanom Avsenekom v pisarni AD. Od tam smo zavili k sosedu na nemško pivo. Kasneje sta se pridružila še nasmejana ga. Mara in g. Janez Grum iz Milwaukee. Vesel in prijeten razgovor z izvrstnim prigrizkom smo končali na domu urednika in gostoljubne ge. Mare Lipovčeve. Ko je bilo najprijetnejše, smo se morali posloviti od te vesele slovenske družbe. Za lepe urice, vsem prijateljska hvala!

*

Na stanovanju Štefan Vesela so nas čakali "Milwaučani" pripravljeni za odhod. Toda pred odhodom smo bili počaščeni zopet z odličnim kosilom, ki ga je pripravila ga. Angela. Brata Štefan in Milan sta posnela nekaj fotografskih posnetkov. Zahvalili smo se za vso gostoljubnost Veselove družine in točno ob 4:15 smo se poslovili od Clevelandčanov. Odbrzeli smo proti Ohio Turnpike ter po zabavni vožnji dospeli v Milwaukee brez vsake nezgode nekaj po polnoči.

*

Ko smo prispeli na dom Mejača Franca, nam je njegova žena ga. Minka še v spečem stanju odprla vrata ter nas samo gledala, tako da je Franc vprašal: "Kaj me ne poznaš več? Ko se je zbrihtala, nas je povabila na čašo razgovora. Nato smo odpeljali domov Jakoša Ivana, kjer nam je njegova žena ga. Vida postregla s prigrizkom in kavo. Tudi ga. Justa Vesel nam je postregla s pekočo tekočino, ko smo pripeljali domov njenega moža Ludvika. Šele ko je avto stal v garaži v mirnem stanju, sem se zavedel, da je konec lepega izleta v Cleveland. Odlični voznici Frances, veseli družbi v avtu ter prijateljem v Clevelandu, najlepša hvala ter pozdravljeni!

L. G.

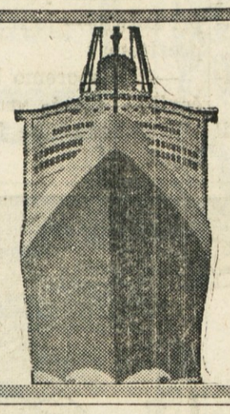

SEDEM PRELEPIH DNI V JUGOSLAVIJO

. . . s Cunard veleladjami do Cherbourga

Za udobno 5-dnevno potovanje v Jugoslavijo to zimo—mogoče da preživite Božič z vašimi dragimi—potujte s stabilizirano opremljeno Queen Elizabeth ali Queen Mary! Vaše ladijske počitnice se zaključijo s pristankom nekaj ur od Jugoslavije . . . in priliko, da spotoma obiščete Pariz. Vaša karta vključuje Cunardovo izvrstno postrežbo in hrano (glejte za Vaša priljubljena jugoslovanska jedila!) in zabavo na ladji, kakor tudi 275 funtov proste prtljage.

Prihranite na znižanih sezonskih cenah in 10% popustu vožnje tja in nazaj. Prihranite še več . . . preživite 21 polnih dni v Evropi . . . s Cunardovim novim Izletniškim planom za potovanje tja in nazaj, ki velja za vsa potovanja v Evropo med 1. novembrom in 28. februarjem. Izletniške cene v 1961, do Cherbourga in nazaj: Turistični razred od $301; Kabinski razred od $396; Prvi razred od $617 (cene malo višje v 1962; vse cene z dodatno francosko pristaniščno takso.)

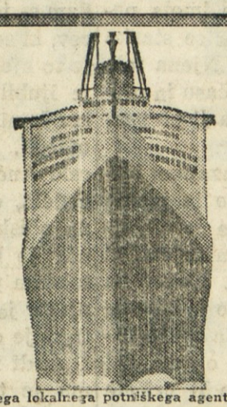

ŽELEZNIŠKA VOZNINA IZ PARIZA

	Čas	I. Razred	II. Razred
Beograd	31 ur	$36.70	$23.85
Zagreb	24 ur	$33.50	$21.70
Ljubljana	21 ur	$32.10	$20.65

DOBITE VAŠE DRAGE V AMERIKO!

Cunardova predplačana služba je priročna, zanesljiva. Pomaga vam z ureditvijo vseh podrobnosti odhoda, prihoda, potnega prostora — nudi osebno pomoč emigrantom. Znižane cene za bona fide emigrante na vseh potovanjih na zapad, razen od 1. julija do 14. oktobra.

CUNARD

Obiščite vašega lokalnega potniškega agenta, da vam posreduje potovanje prav do vašega cilja!

France Bevk:

Smrt pred hišo

Brdarice ni bilo. Jože je slonel ob peči, glavo je bil položil na sklenjeni roki in je ni dvignil.

Ko je Brdarja popustila prva groza privida smrti pred hišo, je stopil dva opotekajoča se koraka bliže. "Kako mu je?"

Mislil je, da spi.

Zaplotnica si je obrisala solzo in mu dejala: "Bolje mu ne bo nikoli več".

Razumel je. Razumel je tesnobo svojega srca, hojo za seboj, ki je bila od nevidnega človeka in smrt pred hišo.

Pest se je vrnila v prsi, stisnila je srce ter je zagazila v grlo. Solz ni bilo, žalost je bila. Položil je steklenico na mizo in dejal otročje: "Tu so zdravila". Preko obraza ene izmed žensk se je pomaknil lahek nasmeh.

Nato je šel Brdar s počasnimi koraki do postelje in pogledal sina. Njegov obraz je bil bled in miren, nežen usmev je ležal na njegovih ustnah.

Počasi je dvignil Brdar palec in se je prikrižal, nato je pokleknil poleg postelje in naslonil čelo na les.

Ustnice se niso premaknile, oči so se zameglile, v prsih se je premikalo . . .

14.

Naslednji večer so pri Graparju nosili balo, pri Brdarju so kropili. Slednji vrisk je pomračil Brdarju čelo, slednji strel je pretrgal srce.

"Ali sem kdaj vprašal, kako je za druge?" je pomislil in nagnil glavo.

Ljudi je bilo mnogo. Sedeli so po vseh klopeh, deske so prinesli v hišo in naredili nove klopi, polna jih je bila veža, še pred hišo so sedeli.

Okna so odprli, da je planil zrak v zatohlo sobo. Ljudje so govorili pritajeno, skoro šepetaje, poklekali so in molili ter prisedali drug k drugemu.

S pojočim glasom je odmolil star mož iz samotne soseščine rožni venec, s pojočim glasom so mu odgovarjali, kakor da bi še v molitvi plakali.

Po zadnjem očenašu in križu se je oglasila pesem, ki se je v bridkem nasprotju križala s pesmijo svatov pri sosedu.

"Čujte bratje, čujte sestre,
jaz sem moral mlad umret ..."

Zaplotnica je prinesla poln jerbas kruha in ga začela deliti med ljudi, vsakemu kos, vsakemu za verne duše v vicah in za spomin pokojnega.

Brdar je prinesel kozarček in steklenico. Pri vratih je začel in nalival od človeka do človeka, vsakemu za božjo hvalo in za spomin na rajnega.

Ko je nalil vsem, je stal sredi sobe in je gledal, če je še kdo, ki ni dobil pijače ali kruha. Njegove oči so zablodile po ljudeh, ki so se tiščali drug poleg drugega in čudno se mu je storilo pri srcu. Stal je sredi izbe kot izgubljena ovca, kot drevo brez korenik in se ni imel kam opreti. Ubog, kakor berač, brez obstanka kakor cigan . . . Oziral se je, da bi našel prostor in sedel k človeku, ki bi lahko oprl svojo dušo nanj. Nikogar ni bilo, sami ljudje, ki so prišli ta večer in ga drugi dan ne bodo poznali več.

Okleščen hrast, gol od korenin do vrha, ranjen v stržen, v bistvo življenja . . .

Zamajal se je. Kar je spalo skozi vse udarce v njem in se razodevalo samo v nemi žalosti brez vnanjih znakov, se je prelomilo. Bruhnilo je iz njega kakor vulkan.

Zaplakal je v sredi sobe stoje, kakor da joče prvič v življenju. Ljudje so obstrmeli, pesem je utihnila pesem, grižljaji v ustih so zastali.

Brdar plaka? Od kje so prišle solze med ta pleča, kje je srce, ki jih je porodilo?

On pa je del roko na oči kakor otroci, prsi mu je hotelo pretrgati. Nekdo se je dvignil in mu dal prostor, da je sedel in oprl glavo na mizo. Jokal je glasno, zateglo tuleče kot pes; šele čez pol ure se je umiril v splošni tišini; polovica navzočih je imela solze v očeh.

Bil je zlomljen . . .

15.

Brdar se ni udeležil pogreba, ostal je pri Brdarici, ki je zbolela in morala leči v posteljo. Tudi ne bi mogel prenesti zagrebanja rakve in pogledov ljudi, ki so ga videli jokati. Ko so se mu udrle enkrat solze, je mislil da mu ne bodo prenehale teči. Teža let se je mešala v prsih in se izlivala v solzah čez lica.

Še ta dan se je stežka ubranil solz. Stiskal je ustnice in krčil obraz; pred ženo ni hotel kazati žalosti.

Zgodilo se je, da so šli pogrebci iz cerkve, dva para svatov pa v cerkev. Ko so zapele grude prsti na les, je zaplakal ženski glas z visokim glasom. Minka je stala s svojim otrokom ob grobu. Edino bitje, ki je jokalo ob njem.

Otrok je vzel kepo prsti in jo je vsul na krsto.

"Ali je atek? " je dejal.

Mati je v solzah prikimala in ga je obrisala.

"Pa zakaj so ga deli v zemljo?"

Dete ni dobilo odgovora.

S pogrebci hkrati so prihajali v Vzglavnik tudi svati.

Brdar je slišal pesem in vrisk in ni mogel prestati. Kot izgubljeno dete je taval po hiši, rad bi se bil umaknil, da bi ne slišal veselja, ki je prodiralo do njega.

Šel je pod streho. V pažu je bila v podobi srca izrezana odprtina; skozi to je uprl pogled na skupino treh hiš in v nižino.

Harmonika se je bližala in oznanjala novo življenje in nov rod. Kako bo čez petdeset let pod to streho, kako bo pri sosedih?

Nihče ne ve, zakaj roka, ki piše usodo, je nema in stokrat pravična.

(Konec prihodnjič)

———o———

Za dobro voljo

Jutranja bledica

"Tonček, danes si nenavadno bel v obraz! Ali si bolan?"

"Ne, danes me je mama sama umila!"

HONOLULU NA HAVAJSKIH OTOKIH

(Nadaljevanje z 2. strani)

staro. Tudi njihov jezik je jezik smeha: Havaji, Kamehameha, Lunalilo, Kalakuau, Liholiho, Hanaiakamalama — to lahko izgovoriš le, ako se zraven smeješ. Kar poskusi! — že to pesem slišati, se izplača priti na Havaje. Zdi se mi, da sem mnogo pridobil, ko sem opazoval ta smeh Havajcev. Kar nalezljiv je. Havajcem pa veliko dobička prinese, kot bi vsakemu, če bi se več smejal. Le tiste ponarejene resnobe ne, le tiste nas Bog obvari! Za turizem imajo v Honolulu tudi posebno organizacijo, ki šteje 135 članov. Ti skrbijo za vse mogoče panoge tujskega prometa. V Honolulu imajo štiri velikanske svetovno znane hotele. Manjših vse polno. Hrana je posebno izbrana, postrežba: vse z nasmehom. Kaj so si izmislili zadnji čas?! Na najbolj prometnem kraju mesta so postavili nebotičnih; vse stavbe nadkriljuje. Za kaj rabijo stavbo? Vsa nadstropja sama restavracija in vsa stavba se počasi suče. Gostje sedijo pri mizah in imajo vsakih deset minut drugačen razgled: zdaj na odprto morje, zdaj na morski zaliv, kjer je pristanišče, zdaj po prelepem obmorskem mestu in končno pogled na visoke gore, ki so v ozadju mestu Honolulu, ki šteje zdaj 325,000 prebivalcev.

Drugi manjši vir dohodkov Havajcem so: lesna industrija, ki se je začela lepo razvijati, potem manufaktura. Zelo je razširjeno takozvano Lauhala pletilstvo, kar delajo po domovih večina z rokami in zato te stvari še boljše prodajo. Havajci so mojstri v raznih dekorativnih delih, ki imajo silno žive barve: robci, prti, preproge, zavese.

Nad pol milijona zabojev raznega tropičnega cvetja pošljejo Havajci vsako leto z otokov predvsem v Ameriko. — Živinoreja in žetev jim prineseta letno 35 milijonov dol., kave izvozijo letno za šest milijonov dolarjev.

Dežela sama je polna samih nasprotij, kontrastov: Tu vidiš trde gore lave, to je resnična puščava, potem vidiš neprodirne gozdove, prava džungla; malo naprej se ti blišči pesek na obrežju Tihega morja, prekrasni zalivi, kopališča. Najbolj znano je svetovno letovišče Waikiki, ne daleč od Honolulu. Z vrha gore Nuuanu Pali je edinstven razgled na svetu. Bog, kako si mogočen v svojem stvarstvu!

P. Odilo OFM.

VESTI IZ SLOVENIJE

Kdaj bo spet gostoljubna?

Tako je spraševal v ljubljanskem "Delu" pred časom neki N. I. o Kranjski gori, znanem letovišču na Gorenjskem. Zakaj nismo zadovoljni s Kranjsko goro? Kaj ni slovela nekoč kot eno izmed znanih naših letovišč? In — ne moremo reči, da tudi danes ne slovi. Samo — ne po svoji urejenosti, ampak po čudoviti legi, naravnih lepotah, gorenjski mikavnosti. V jasnih zimskih dneh prihiti na njena bela pobočja na tisoče ljudi. In poleti, ko toplo sonce obliva mirni gorski svet, nikoli ne usahne reka ljubiteljev naših planin, ki vre v Kranjsko goro in se razliva naprej med sive vrhove julijskih očancev.

Pisec se pritožuje, da je v tem kraju samo en hotel z vsega skupaj 20 ležišči in en sam gostinski prostor "Kavarna Slavec," med tem ko je bilo pred drugo svetovno vojno tam 15 gostinskih obratov, kjer so gostje lahko dobili prenočišče, pa tudi hrano in vsakovrstna okrepčila ob vsakem času. Pri tem je število gostov naraslo na dvojno predvojno . . . Vsekakor lepa podoba "napredka"! Pisec je s svojimi pripombami zadel žebelj na glavo!

Kolesa cenejša

Domača proizvodnja koles je narasla v zadnjih štirih letih od 66,000 na 191,000, kar popolnoma zadošča domačim potrebam. Začela se je dvigati tudi kakovost izdelka, ko se mora boriti za trg. Tako je tovarna Rog že v maju znižala ceno za 8 do 13 odstotkov. Njenemu zgledu so morale slediti tudi druge tovarne koles (biciklov). Rogovo kolo vrste "Turing" stane sedaj 26,000 dinarjev, kolikor znaša mesečna plača strokovnega delavca v sedanji Jugoslaviji.

Odkrita beseda

"Novice," ki izhajajo v Kočevju so v svoji izdaji od 26. avgusta letos zapisale v uredniški besedi:

"Če je hotela naša ljudska revolucija, porojena iz najglobljih želja množic po ekonomski, nacionalni in socialni svobodi, zmagati, je bilo treba pritegniti najširše množice . . . In revolucija, ki se je rodila v krvi, dosegla v njej svoj vrh in zmagala, je zahtevala od naših narodov neverjetne napore, samozatajevanje in žrtve, zahtevala je . . . kri in trpljenje, požgane domove in opustošena polja. Vendar nam vsega tega ni bilo žal, saj smo poznali cilj v daljavi . . ."

Nobene besede o okupatorju, ne o narodno-osvobodilni borbi, ampak samo o revoluciji, ki je zahtevala ogromne žrtve, da je mogla Sloveniji vsiliti komunizem, kot nekdaj Rusiji. Človek se čudi hinavščini titovskih agitatorjev. Doma v Sloveniji vedo, da njihovim lažem o osvobodilni borbi nihče ne verjame, zato so jih opustili, v tujini, kjer je še vedno nekaj "koristnih budal," pa nam še vedno pojo staro pesem narodnih herojev in osvobodilnih borcev . . . Pri vsem tem jih ni niti prehudo — sram!

"Kompas" pa tak!

Ljubljansko "Delo" prinaša dopis, ki lepo pojasnjuje poslovanje znane potniške pisarne v Ljubljani KOMPAS (nekdanji Putnik), ki se je poslužujejo tudi ameriški obiskovalci Slovenije. Ta vzorna pisarna je svetovala skupini izletnikov v Grčijo, naj se peljejo v Celje, kjer bodo dobili neposredno zvezo z vlakom do Aten, ker da take zveze iz Ljubljane ni. Vodniki izleta s tako rešitvijo niso bili zadovoljni, pa so šli povprašat na glavni železniško postajo, kjer so jim povedali, da imajo neposredno zvezo iz Ljubljane do Aten z Jugoslavija-Expressom, katerega del pripno v Zagrebu na Balkan-Express.

Vodja izletnikov je to vest sporočil Kompasu, kjer pa so bili silno užaljeni in zagotavljali, da to ne more biti res, "ker ni v nobenem voznem redu zapisano." Ponovno vprašanje na železniški direkciji je pokazalo, da so imeli na glavni postaji prav, pri Kompasu pa ne. Neposredna zveza Ljubljane z Atenami obstoja namreč že nad štiri leta, ne pa bi pri Kompasu za njo vedeli. — Vsekakor imajo v Ljubljani imeniten — Kompas!

———o———

Rudnik blizu lečaja

Spitzbergi: Vikingi so jih v dvanajstem stoletju označevali kot Svalbard (deželo z mrzlo obalo), sedanje ime pa jim je dal konec 16. stoletja Nizozemec Barents. Obe imeni dobro ponazarjata arktično otčoje, ki leži komaj tisoč kilometrov od severnega tečaja in je od leta 1920 pod norveško odpravo.

Na pogled bi se zdelo otočje, ki ga večinoma pokriva debela odeja večnega ledu, komaj vredno mednarodnih pravd, in vendar so si ga v zgodovini lastili številni narodi, nekoč zaradi množice kitov in mrožev, v novejšem času pa zavoljo bogatih premogovnikov. V sedemnajstem stoletju na primer so pošiljali Nizozemci vsako poletje daleč na sever po 30 svojih vojnih ladij, ki sov arovale njihove kitolovce pred angleškimi, francoskimi in nemškimi, sčasoma pa so na enem izmed severnih otokov zgradili celo mestece, ki je dobilo svojemu namenu ustrezno one: Smeerenburg (smeer — maščoba).

Otočje, ki je površinsko enako Nizozemski in Belgiji, leži približno sredi poti med ZDA in Sovjetsko zvezo. Ker je led debel povprečno po 300 m, pravijo, da bi lahko uredili v dobrih treh letih za vsa letala uporabno letališče. Zaradi Zalivskega toka so skalnata obalna področja v zahodnem delu otočja nezamrznjena. Na otokih živi okoli 3700 ljudi od tega 2700 ruskih rudarjev, ki delajo v premogovnikih po dve leti.

Lansko poletje sta poslali dve petrolejski družbi na Spitzberge svoje geologe, ki so zbirali vzorce kamenin in tehtali verjetnost naftnih ležišč. Razen tega se je lani zvrsstilo na Spitzbergih kar 22 odprav, med drugim angleških, švedskih, švicarskih in poljskih; proučevale so ledenike, na neraziskanih področjih pa so geologi brskali tudi za rudnimi ležišči.

Premog so odkrili na Spitzbergih v začetku našega stoletja. Med prvo svetovno vojno je ameriška rudniška družba prodala svoje pravice Norvežanom, po prvi vojni pa so Rusi kupili številne angleške, norveške in nizozemske rudnike ter v njihovi bližini ustanovili tri rudarska naselja. Za severozahodni del Sovjetske zveze so ti premogovniki še posebnega pomena, saj je do doneškega premogovnega bazena 3,600 in do premogovnikov pri Vorkuti 2,400 km, medtem ko lahko ladje pripeljejo v 34 urah premog s Spitzbergov v Murmansk. Močni ledolomilci zagotavljajo tovornim ladjam prosto pot skoraj vse leto, čeprav je na Spitzbergih od oktobra do marca arktična noč.

———o———

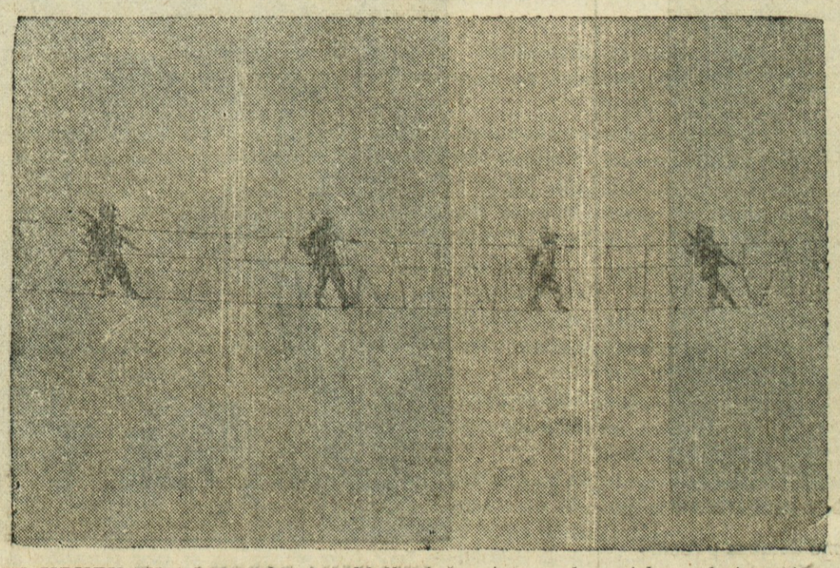

PO VRVEH—Vojaki posebnega oddelka južnovietnamske vojske za boj proti partizanom na poti preko reke po mostu iz vrvi. Posebne skupine vežbajo ameriških trokovnjaki za gverilsko vojno. Komunistični gverilci se pripravljajo baje na splošen napad na vladne položaje, da bi se polastili oblasti v deželi... Združene države so odločene to preprečiti, če treba tudi z lastnimi oboroženimi silami.

Pokažite "AMERIŠKO DOMOVINO" prijateljem in znancem; povejte jim, da jo pošiljamo brezplačno na ogled.

MALI OGLASI

Stanovanje se odda
Štiri neopremljene sobe s kopalnico in garažo se oddajo na E. 160 cesti, blizu Holmes Ave. Kličite LI 1-3336. (192)

Sobe se odda
E. 55 St. in St. Clair Ave. — 4 neopremljene sobe, kopalnica, gorkota, vroča voda. $45 mesečno. Vprašajte na 1334 E. 55 St. (X)

Iščemo
gospodinjsko pomočnico, na vzhodni strani, pol tedna. Kličite SK 2-3099. (192)

Stanovanje se odda
Štiri sobe s kopalnico se oddajo odraslim za $45 mesečno na 1214 Norwood Rd., zgoraj. —(191)

Stanovanje se odda
Štiri sobe. kuhinja in kopalnica, opremljeno ali neopremljeno se odda pri John Kramer, 5305 St. Clair Ave. —(190)

Naprodaj
G.E. hladilnik $20.00 in 21" Zenith televižen $40.00. Kličite IV 1-8062. (191)

Naprodaj
Dvodružinska hiša, 3 minute od slovenske cerkve Marije Vnebovzete. Cena $15,500. Kličite UL 1-2127. (190)

Stanovanje se odda
Štirisobno neopremljeno stanovanje, zgoraj, se odda zakoncema srednje starosti. Vprašajte na 1407 E. 41 St. —(191)

Stanovanje se odda
Štiri sobe zgoraj se oddajo odraslim ali zakoncema z enim otrokom, na 8408 Sowinski Avenue. —(191)

Soba se odda
Zelo lepa opremljena spalna soba se odda moškemu, ki dela. Kličite HE 1-6671. (X)

Gospodinje v Newburgu — pozor!
Začeli smo izdelovati riževe in krvave klobase, prav dobre. Sveže in doma sušeno meso vedno v zalogi. Vse vrste grocerije. Naše veselje je, gospodinje zadovoljne z našim blagom in postrežbo.
ALBIN RESNIK
3583 E. 81 St. MI 1-5471

Stanovanje se odda
Štiri sobe, spodaj, se oddajo na 6007 St. Clair Ave. Vprašajte istotam zadaj, ali kličite HE 1-4149. —(192)

Naprodaj
1958 Opel avto v dobrem stanju. Kličite IV 1-7432. (191)

Sobe se odda
5 sob, zgoraj, se odda. Plinski furnez. Oglasite se po 6. uri na 1018 E. 72 Place. (4, 6, 9 okt.)

DELO DOBIJO

Delo dobe
5-sobno stanovanje in hrano dobi upokojeni par v zameno za malo pomoč v kuhinji in zunaj.
Sprejme se tudi kuharica za restavracijo z istimi ugodnostmi in tedensko plačo $30. Kličite ali pišite na: M. Strasner, R.D. 1, Saegertown, Pa., tel. 3840. (193)

Delo dobi
zakonski par srednje starosti, ali ženska za gospodinjstvo in skrb za na pol invalida. Stanovanje, v dobrem zdravju, en dan prosto v tednu. 701 E. 254 St. (190)

Ženske dobijo delo

Perica
Mora biti izkušena v likanju. Priporočila. Kličite EV 1-3131. (191)

Išče se
ženska, da bi skrbela za otroka in opravljala lahko hišno delo. Stanovanje in hrana. Parma Heights. VI 2-4687 po 6. uri pop. (191)

Delo dobi
Iščemo kuharico za kuhanje v gostilni, na 40. cesti, blizu St. Clair Ave. Kličite EN 1-9385. (191)

Išče se
ženska za gospodinjo in družino za invalida. Lahko ostane ali gre domov zvečer. Ali zakonski par, ki bi rad dom več kot plačo. Kličite VU 3-9241 po 6. uri. (192)

Gospodinja
Išče se ženska za splošno hišno delo. Lahko ostane ali gre domov. 5½ dni na teden. Dva v družini — nič otrok. Lep dom, dobra plača. Kličite za sestanek 932-0590 ali se oglasite na 3654 Meadowbrook Blvd. (193)

Karel Mauser:

LJUDJE POD BIČEM

III. del.

Nenadoma je planila v jok mlada pevka, ki je pela sopran, kadar je surovi stražar dal ukaz za taboriščno himno. Njen visoki, čudno otroški jok je planil po prostoru in v hipu splašil celo barako, ki se je spet pripravljala k počitku.

— Kdo zija? — je vprašala neka ženska, ki je že skoraj spala.

— Pavla — je rekla druga.

— Le počemu? —

Silva se je skopala pokonci in odšla po sredi proti jokajočemu dekletu, ki je imela ležišče čisto na drugem koncu.

— Zakaj jokaš, Pavla? —

— Vse bomo pomrle tukaj. Vse bomo pomrle — je hlipala.

Sedla je zraven nje in ji s prsti česala lase.

— Ne boj se, Pavla. Zdrava si in vse bo minilo. Vsaka stvar mine. Toda človek mora trpeti, da potem življenje bolj ljubi. Tako si še mlada. Še jaz se ne bojim in sem toliko starejša od tebe. Meta je bila stara in ne želi več živeti. Nikogar več nima. Toda kdor ima željo, da bi živel, tisti živi. —

Dekle je hlipalo in pustilo, da ji je božala lica.

— Samo otroci jokajo, Pavla. Kdor ve, zakaj trpi, tega trpljenje vedno dviguje. —

Z mokrimi prsti je dekle poiskalo njeno roko. Silva ni več govorila. Neznansko trudna se je naslanjala na tramič in mrtvo strmela v okno.

Ni se ji dalo vzdigniti niti potem, ko je čutila, da je dekle zaspalo. Naslonjena na steno je občemela ob dekletovem ležišču, lovila zdrobljene misli, ki so ugašale v trudnosti in zbitosti dokler tudi sama ni utonila v razstrgano spanje.

Zjutraj je bilo še premokro, da bi jih gnali na polje. Razdelili so jih po barakah taboriščne uprave, da so ribale tla. Silva in mlada pevka, ki je ponoči jokala, sta šli ribat v kuhinjo. Bili sta brez stražnika in mogli sta prosto govoriti s kuharjem, ki je bil sicer tudi jetnik, toda je vendar vedel za stvari, ki jih Silva ni nikoli ni zvedela. Celo to je vedel povedati, da je surovi stražar prosil za premestitev. O Meti ni vedel ničesar.

Še dopoldne se je prikazalo sonce in pilo megle, ki so vstajale iz razmočene zemlje. Zelenje v gozdu je zasijalo v smaragdnih barvah, v kosih se je prikazovala modrina jasnega neba. Popoldne, še komaj so spile redko krompirjevko, je prišel stražar iz Naklega in odbral v baraki štiri jetnice. Silva mu je z očmi dopovedovala naj vzame tudi njo. Vzel jo je in pred magacinom so dobile lopate in motike. Jarek, ki je tekel vzdolž dolge njive se je bil zamašil, ker ga je bilo že preveč preraslo bičevje in preslica. Treba ga je bilo poglobiti in očistiti.

Čeprav je Silva vedela, da bo delo težko in umazano, je vendar želela kako je z Meto. Že takoj zjutraj je imela neprijeten občutek, da se starka ne bo več dvignila. Njena težka sapa v zadnjem času in njeno pešajoče srce, sta ji po pravici dvigali skrb.

Ko je stala v umazanem jarku s poležano travo in tacala po umazani vodi, se je neprestano ozirala za stražarjem, ki je hodil sem in tja. Kakor da se nalašč izmika. Ko je bila že trdno prepričana, da se bo ustavil ob njej, se je obrnil. Od nepočakanosti so se ji pričele tresti roke. Ali že mar ve, da starki ni več pomoči in se zato umika? Ali pa so ga morda prijemali, ker je predober do jetnic?

Ko je spet šel proti njej in se znova hotel obrniti, ga je poklicala. Obstal je, toda se ni zasukal proti njej.

— Kako je z Meto? — je rekla.

— Dali so ji zdravila. Lahko mi verjameš, da so jih ji dali. Bil sem še v ambulanti takrat.

— Pa ji je boljše? —

Šele zdaj se je obrnil in šel počasi proti njej.

— Zakaj me vprašuješ? — je rekel s čudnim glasom.

— Tako strašno je bila sama — je rekla žalostno.

— Danes zjutraj, malo pred deseto, je umrla — je slovknil. — Srce. —

Gledala sta se kakor da sta jo oba imela rada. Silva je zasekala svoje zobe v spodnjo ustnico in solze so ji tekle po licih, čeprav se je mučila, da ne bi jokala.

— Ne jokaj — je stisnil iz sebe. — Jaz nisem kriv. —

— Vem — je rekla. — Drugi so krivi. Tisti, ki so ji ubili moža in sinova. —

Dvignila je roko in jo stegnila proti njivi.

— Morda gnijeta tam spodaj. Rž je rasla iz njiju. —

— Ne govori tega — je siknil brez jeze. Obrnil se je in odšel nazaj. Silva je pričela odbijati bičevje nato je segla po lopati in zmetala nakopano umazanijo na vrh jarka.

28

Septembersko deževje se je prepeljavalo čez pokrajino in ko je Viktor od skednja opazoval nabrekle oblake, polne vode, je vedel, da bo dež skoraj zdržema škropil cel dan. Nikjer se nebo ni odpiralo in gore so bile zavite v mokre plahte sivine. Dobro se mu je zdelo, da so vsaj otavo spravili v suhem, zakaj Ožbovc se je bal, da bi mu znalo za krmo trdo presti, če bi se otava spridila. Imeli so srečo.

Ko se je pričela šola in je Viktor videl odhajati otroke proti južni strani, ga je vendarle nekaj stiskalo pri srcu. Sam se je ločil od teh drobljancev, ki se jih je bil navadil. Bil je to njegov pravi poklic, ki ga je ljubil in nikoli v življenju mu še ni bilo žal, da se je zanj odločil. Hudo je bilo oditi in celo Andi je jokala, čeprav je vedela, da vedno lahko pride na obisk. Celo njegovo življenje je bilo tesno združeno s šolskim poslopjem in odhod iz njega je bilo vendarle boleče trganje od lepega.

Andi ne pride velikokrat in mu je tudi naravnost namignila, da se boji priti. Odvisna je in naj ne zameri. Pozneje, ko se poroči z Jožem, bo cela stvar popolnoma drugačna. Viktor jo razume in ji celo odsvetuje, da bi večkrat prišla. Ovaduhi so na vseh straneh, posebno pri milici, kjer so sami tujci. Prav zavoljo tega si je Viktor našel varno skrivališče za pošto, kar jo je dobil od Silve brez cenzure. Na skednju je našel votlo stopnico, ki je bila vsa zametana s senom. Tam je imel skrite stvari, za katere je bilo boljše, da jih nihče ni videl. Ostalo pošto, ki je imela cenzurni pečat iz taborišča pa je hranil v škatlji na nizki omari. To zavoljo njega lahko vso pregledajo.

Ko so kosili otavo, se je nekega dne prigugal mimo komandant milice, visok, mršav človek, s katerim je sicer Viktor prej marsikdaj govoril, toda mu nikoli zaupal. Bil je nekje s Primorskega in njegovi ozki, pristriženi brki so mu dajali izraz osladnega komija.

— Kako kaj v novem poklicu, tovariš Žalar? —

— Imenitno. Prej sem bil kmet kakor učitelj. —

— Smešno je videti učitelja pri košnji — je rekel s čudnim prezirom.

— Ne moremo biti vsi miličarji — mu je vrnil pikro.

Komandant se je kislo smehljal.

CHICAGO, ILL.

REAL ESTATE FOR SALE

NORRIDGE—DIVINE SAVIOR PARISH
By owner. 3 bedroom brick ranch. Attached garage. 1½ baths. Paneled bsmt. $29,500. GL. 3-2836. (190)

ELMHURST—BY OWNER
Walk to depot, shopg., schools, churches. Dry bsmt. 2 bdrm. home. 2nd flr. expand. to 4 bdrms. Encl. fam. porch. Asking $15,000. 144 Elm. TE. 2-0651. (191)

BARGAIN—BY OWNER
2-5's, 2-4's, 2 rm. bsmt. apts. Brick bldg. 305-7 N. Kilbourn Ave. A double gar. Stoker steam ht. New shopg. cntr. Only $28,500. (190)

ST. NICHOLAS of TOLENTINE OPEN HOUSE 2-7. 3721 W. 66th Pl. 3 bdrm., ranch type brk. 5 yrs. old. Overh'd sewers. S & S. Tiled bsmt. Crptg. Nice front & back yd. A-1 transp. By owner. Asking $21,500. PO. 7-6088. (191)

BY OWNER—5 room brick bungalow.
Our Lady of Help Christians Parish. Htd. back porch. (Partitioned 2 rms.) gas ht. 3 car brk. gar. Nr. transp. Gd. cond. Call AU. 7-2299 aft. Oct. 2. (191)

BY OWNER — 2 yr. old brick.
5½ rms. 3 bdrms. Comb. windows. W-W crptg. Built-in oven-range. Full bsmt. Stickney Township. Nr. schls., shop. & trnasp. Call after 4 p.m. RE. 5-1657. (190)

LA GRANGE HIGHLAND — BY OWNER
Big 3 bdrm. 6 rm. ranch. Att. gar. Nicely lndscpd. Well kept home. Call for appt. Must be seen to be apprec. Only $22,000. FL. 4-1503. (192)

ELMHURST — BY OWNER
4 bdrm. bungalow. Excel. condition. Beaut. tree line st. Gas ht. Mod. kit. & bath. 2 porches. 1 car gar. Only $19,500. TE. 2-8452. (192)

HELP WANTED—FEMALE

NURSES — Registered or Licensed Practical. For nights, 12 midnight to 8 a.m. Compl. maintenance avail. $40 mo. Free Blue Cross & Blue Shield. Free lndry. Excel. vacation & retirement benefits. Call Director of Nursing. FA. 3-5800. (190)

CO-OP APT. FOR SALE

ROGERS PARK
5½ large light rooms. 1st floor corner. 220 wiring. Assessment $71.05 per month. Board approved. Nr. 'L' and Lake. BR. 4-2255. (191)

BUSINESS OPPORTUNITY

LAWN MOWER SERVICE — Reasonable. Ill health. Small living quarters. Regular trade. 6509 Ogden Ave. Berwyn, Ill. PI 9-3773. (191)

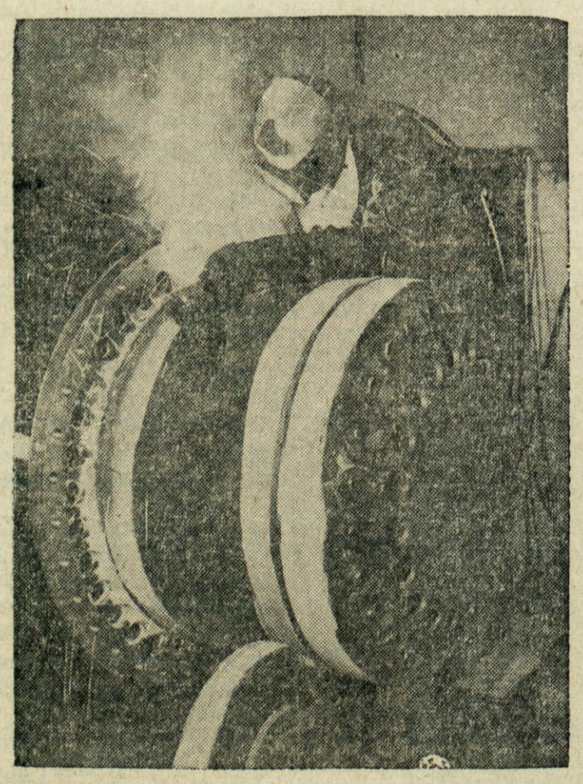

DOBRO ZVARJENO — Na sliki vidimo delavca v tovarni parnih kotlov v Kasselu na Nemškem. Vstrajno in vestno delo je zahodnonemški industriji pridobilo v povojnih letih veliko novih odjemalcev.

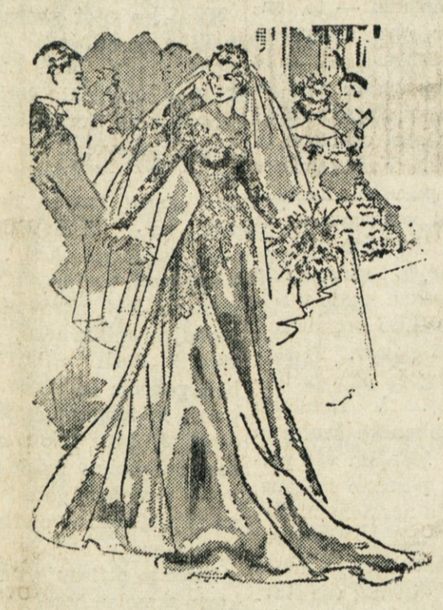

Draga nevesta!

Poročni dan naj bi bil najsvetejši, najveselejši in najlepši dan Tvojega življenja.

Poročna vabila, s katerimi boš povabila k temu velikemu dogodku svoje sorodnike, prijatelje in drage znance, so največje važnosti.

Poročne predpriprave zahtevajo ogromno časa in skrbi.

Pridi k nam in izberi poročna naznanila iz **pravkar dospelih najnovejših katalogov**, najmodernejših vzorcev, oblik, papirja in črk.

Naše cene so zmerne, postrežba uslužna.

Na svidenje!

AMERIŠKA DOMOVINA
6117 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio

Enjoy It Sooner!

. . . START SMALL
. . . START SAVING NOW
. . . SAVE REGULARLY

If you are wishing for a new home, automobile, boat, modern kitchen, extra special vacation . . . or a more comfortable retirement . . . or a better education for for your children . . . you will enjoy your fondest dreams sooner by saving regularly at St. Clair Savings

. . . and your SAVINGS DEPOSITS made by October 16th EARN INTEREST from OCTOBER 1st!

4% Current Rate

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS — INSURED UP TO $10,000.

SAVE SAFELY ... at Three Convenient Locations

ST. CLAIR SAVINGS

813 East 185th St.
25000 Euclid Ave.
6235 St. Clair Ave.

GRDINA POGREBNI ZAVOD
1053 East 62 St. . . . . 17002 Lakeshore Blvd.
Pokličite podnevi ali ponoči
HEnderson 1-2088 KEnmore 1-6300
Moderno podjetje — Zmerne cene

ZADNJA POT — Po šestih tednih na morju je 70 let stari ribič Ole Fladen priplul v 12 čevljev dolgem čolnu iz Bergena v 60 milj oddaljeni Oslo. Na sliki ga vidimo v čolnu, ko kaže, da je še kar pri moči, vendar pravi, da bo čoln prodal in ostal v bodoče na kopnem.

MNOŽIČNA POROKA — Poznana so množična streljanja, letovanja in podobne neprijetne in prijetne zadeve, slika pa nam kaže množično poroko na Formozi. Na "dan oboroženih sil" se je letos poročilo v Taipeju, glavnem mestu Formoze, 246 parov. Vsi ženini so bili vojaki.